

รายงานผลวิจัยเรื่องเต็ม

การผลิตหน่อพันธุ์สับปะรดพันธุ์เพชรบุรี
Multiplication Techniques
of Pineapple cv.Phetchaburi

ด้วย นาคประเสริฐ วัลย์ภรณ์ ชัยฤทธิ์ไชย มัลลิกา นวลแก้ว
สาวคนดี วิลเลียมส์ สมเกียรติ นวลละออง

สนับสนุนโดย
เงินรายได้จากการดำเนินงานวิจัยด้านการเกษตร
กรมวิชาการเกษตร

กรกฎาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	1
คำนำ	2
วิธีดำเนินการ	4
ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง	7
สรุปผลการทดลองและคำแนะนำ	11
การนำไปใช้ประโยชน์	12
เอกสารอ้างอิง	13
ภาคผนวก	14

การผลิตหน่อพันธุ์สับปะรดพันธุ์เพชรบุรี

Multiplication Techniques of Pineapple cv. Phetchaburi

ด้วย นักประเสริฐ วัลยภรณ์ ชัยฤทธิ์ไชย มัลลิกา นวลแก้ว
เสวคันธ์ วิลเลียมส์ สมเกียรติ นวลละออง
ศุนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรราชบุรี

บทคัดย่อ

การพัฒนาการผลิตหน่อพันธุ์สับปะรดเพื่อลดระยะเวลาในการผลิตหน่อ เพิ่มจำนวนหน่อพันธุ์ที่ผลิตได้ต่อพื้นที่ และลดต้นทุนการผลิตต่อหน่อ ดำเนินการ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชลบุรี ระหว่างปี พ.ศ.2554-2556 โดยใช้วิธีการปักชำในโรงเรือนพรางแสง 3 กรรมวิธี และการทำลายตายอดในแปลงปลูกกลางแจ้ง 2 กรรมวิธี ผลการดำเนินงานหลังจากการปักชำได้ 3 เดือน พบร่วงการปักชำใบจากุกงอกเป็นต้นใหม่ได้มากกว่าวิธีการปักชำโดยการผ่าหน่อ และวิธีการปักชำต้นที่ตัดเป็นแ冤ๆ แต่ให้ความสูงของต้นใหม่แน่นอยู่กว่าอีก 2 วิธี ระยะเวลาจากปักชำจนได้หน่อที่มีขนาดปลูกลงแปลงได้ทั้ง 3 วิธีเช่นเดียวกัน ต้นทุนการผลิตของการปักชำหน่อและปักชำต้นใช้เงินลงทุนเริ่มต้น 313,141 และระหว่าง 8-11 เดือน ต้นทุนการผลิตของการปักชำหน่อและปักชำต้นที่ปลูกลงแปลงได้ทั้ง 3 วิธีเช่นเดียวกัน ต้นทุนต่อหน่อที่ผลิตได้รวมมีราคา 4.52 และ 1.53 บาทต่อหน่อ ครอบคลุมมาใช้เงินลงทุนลดลงเหลือ 187,012 และ 121,492 บาทต่อหน่อ ต้นทุนต่อหน่อที่ผลิตได้มีราคาลดลงเหลือ 2.70 และ 0.75 บาทตามลำดับ ส่วนวิธีการทำลายตายอดจากต้นที่ปลูกลงแปลงได้ 5 เดือน พบร่วงการและยอดตรงจุดเจริญให้จำนวนหน่อใหม่มากกว่า และหน่อมีความสูงและน้ำหนักดีกว่าวิธีการตัดซื้อดอกอ่อนทั้ง ระยะเวลาจากปลูกจนเก็บเกี่ยวหน่อ 3 ครั้ง ของทั้ง 2 ใช้เวลา 14 เดือน ต้นทุนการผลิตเป็นเงิน 136,000 และ 96,000 บาทต่อหน่อ ต้นทุนต่อหน่อ 0.85 และ 1.09 บาทตามลำดับ

โครงการนี้ได้ผลิตหน่อพันธุ์สับปะรดพันธุ์เพชรบูรีจากวิธีการทั้ง 5 รวม 240,000 หน่อ จำหน่ายแก่เกษตรกรผู้จงหน่อไว้ล่วงหน้าก่อนดำเนินงานโครงการ และสนับสนุนหน่อพันธุ์แก่หน่วยงานต่างๆ เพื่อผลิตหน่อพันธุ์ไว้ใช้เอง ส่วนเงินที่จำหน่ายหน่อพันธุ์ส่งคืนให้กองทุนสนับสนุนงานวิจัยกรมวิชาการเกษตรเป็นเงิน 502,680 บาท กล่าวได้ว่าโครงการนี้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ระดับหนึ่ง

คำนำ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบุรี สำนักวิจัยการเกษตรเขตที่ 5 กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานภาครัฐแห่งเดียวที่มีงานวิจัย และพัฒนาพืชสับปะรดอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเป็นสถานีทดลองพืชสวนเพชรบุรีเมื่อปีพ.ศ.2531 จนถึงปัจจุบันได้มีการปรับปรุงพันธุ์และรวบรวมพันธุ์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ในปีพ.ศ.2541 กรมวิชาการเกษตรได้พิจารณาให้สับปะรดพันธุ์เพชรบุรีเป็นพันธุ์แนะนำสับปะรดพันธุ์นี้เป็นพันธุ์รับประทานสดที่มีความโดดเด่นคือกลิ่นหอมแรง เนื้อสีเหลืองสม่ำเสมอห้องผล เนื้อกรอบ รสหวาน และมีลักษณะพิเศษคือสามารถแยกแต่ละตาออกจากกันได้ง่าย

ในปีพ.ศ.2552 กรมวิชาการเกษตรได้จัดงานมหกรรมวิชาการเกษตร 36 ปี กรมวิชาการเกษตร และได้ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ถึงความดีเด่นของสับปะรดพันธุ์เพชรบุรี ทำให้มีผู้สนใจเดินทางมาเข้าชมงานที่จัดขึ้นที่เมืองทองธานี และมาเยี่ยมชมศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบุรีเพื่อขอหน่อพันธุ์ จากจังหวัดต่างๆทั่วประเทศไทย หรือโทรศัพท์มาสอบถามข้อมูล และขอจองหน่อพันธุ์เป็นจำนวนมาก ทางศูนย์ฯ ได้รวบรวมรายชื่อและจำนวนหน่อที่สั่งจองไว้ มีจำนวนทั้งหมด 362 ราย 42 จังหวัด รวม 271,647 หน่อ นอกจากนี้ยังมีผู้สนใจโทรศัพท์มาสั่งจอง และเดินทางมาติดต่อด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา

ในปีพ.ศ.2552 ศูนย์ฯ มีแผนการขยายพันธุ์หน่อสับปะรดจำนวน 100,000 หน่อ เป็นพันธุ์เพชรบุรี จำนวน 40,000 หน่อ พันธุ์ตราดสีทองจำนวน 30,000 หน่อ และพันธุ์โคлон 10 จำนวน 30,000 หน่อ แต่เป็นการขยายพันธุ์แบบดั้งเดิม ซึ่งหน่อพันธุ์จะได้หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ใช้ระยะเวลา 18-20 เดือน จากปลูกจนเก็บหน่อ จำนวน 2-3 หน่อต่อต้น ในพื้นที่ 1 ไร่ ผลิตหน่อพันธุ์ได้ 16,000-24,000 หน่อ ซึ่งจะได้หน่อพันธุ์ในปีพ.ศ.2553-2554 เมื่อสิ้นสุดปีพ.ศ.2552 ยอดสั่งจองหน่อพันธุ์เพชรบุรีมีจำนวนมากถึง 500,000 หน่อ แต่มีแปลงแม่พันธุ์ประมาณ 2 ไร่ มีจำนวนต้นประมาณ 20,000 ต้น และถ้าใช้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิมซึ่งใช้ระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน จะสามารถผลิตหน่อพันธุ์ได้ประมาณ 40,000-60,000 หน่อเท่านั้น จึงมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร หรือต้องใช้ระยะเวลานานถึง 10 รอบของการผลิต (1รอบใช้เวลา 1 ปี 6 เดือน) เพื่อให้ได้หน่อจำนวนดังกล่าว ประกอบกับเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดพันธุ์เพชรบุรีมีเพียง 3-5 ราย ทำให้หน่อพันธุ์มีราคาแพงมาก หน่อละ 10-20 บาท ซึ่งหน่อพันธุ์ปัตตาเวียมีราคาเพียงหน่อละ 1-2 บาท

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวจึงควรนำวิธีการผลิตหน่อแบบต่างๆ ที่ใช้ระยะเวลาสั้น และได้จำนวนหน่อพันธุ์ต่อชนิดของส่วนที่นำมาขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น การทำให้ตัวที่ซอกใบของจุกผล (Crown) หน่ออากาศ (Aerial sucker) หน่อตะเกียง (Slip) หรือลำต้น (Stem) ให้พัฒนาเป็นหน่อใหม่ (Py et al., 1987) เป็นวิธีการหนึ่ง จากงานทดลองของ Soler and Dole (2006) ได้ใช้ส่วนต่างๆของสับปะรด เช่น จุกจากผล ลำต้น หรือการบังคับการออกดอกในต้นที่อายุน้อยแล้วจึงตัดซ่อออกอ่อนออก หรือการทำลายตายอดของ

ต้นเล็ก เพื่อให้ต้าข้างซึ่งอยู่ตามซอกใบของกอกเป็นหน่อใหม่ ซึ่งเป็นการลดเวลาการติดผลไป 4-5 เดือน จึงผลิตหน่อได้เร็วกว่าการผลิตหน่อแบบดั้งเดิม และเป็นวิธีที่ปฏิบัติง่าย การชำใบจากจุด (Crown leaf budding) พบว่าหลังปักชำ 1 เดือนจะออกหน่อใหม่ หลังจากนั้นประมาณ 3 เดือนจึงขยายชำในกระบวนการในโรงเรือนพรางแสงอีก 5-6 เดือนจึงขยายปลูกลงแปลงได้ รวมระยะเวลา 9-10 เดือน ได้หน่อ 50 หน่อ ส่วนการชำลำต้น (Stem splitting) ใช้ต้นที่เก็บผล และหน่อแล้วมาปักชำโดยผ่าตามยาวของลำต้นหรือผ่าตามขวางเป็นแ冤ๆ ละ 1 เซนติเมตร หลังชำ 2-3 สัปดาห์จะออกหน่อใหม่ จากนั้นจึงแยกหน่อออกไปชำใหม่ หรือปล่อยให้หน่อโตให้ได้ขนาดจึงนำไปปลูกลงแปลง ระยะเวลาจากปักชำจนเก็บหน่อใช้เวลา 8 เดือน ผลิตหน่อได้ 25 หน่อต่อต้น ส่วนงานทดลองของ Weerasinghe and Siriwardana (2006) ชำลำต้นโดยการผ่าเป็นแ冤ๆ ละ 2 เซนติเมตรหลังจากชำ 4-5 สัปดาห์จึงออกหน่อใหม่ (2-5 หน่อต่อแ冤์) ต่อจากนั้นอีก 3 เดือน แยกหน่อมาชำใหม่ เมื่อชำหน่อได้ 4 เดือนนำไปปลูกลงแปลงส่วนหนึ่ง (8 เดือนหลังชำ) อีกส่วนหนึ่งนำหน่อนมาผ่าครึ่งตามความยาวนำไปชำใหม่หลังจากนั้น 4 เดือนได้หน่อใหม่ 2-4 หน่อ

การทำลายตายอดโดยการแคบยอดต้นที่ปลูกในแปลงที่ความสูง 25-30 เซนติเมตรหลังแคบยอด 3 เดือนได้หน่อขนาดเล็ก 10-15 หน่อต่อต้น แยกหน่อเหล่านี้ไปชำในกระบวนการที่พรางแสงจนได้ขนาดพอเหมาะสม การแยกหน่อจะทำให้ต้นแม่แตกหน่อใหม่ได้มากกว่าการปล่อยหน่อที่แตกใหม่ให้ติดบนต้นแม่ 5-6 หน่อต่อต้น ส่วนการตัดซ่อมออกอ่อนจะบังคับดอกหลังจากปลูกลงแปลง 4-6 เดือน ใช้เวลาในการซักนำให้ออกดอก 2 เดือน จึงตัดดอก พันใบเก่าทิ้ง ให้ปุย จากนั้นทยอยเก็บหน่อไปเรื่อยๆ ได้หน่อ 6-7 หน่อต่อต้น รวมระยะเวลาผลิตหน่อ 12 เดือน (Soler and Dole, 2006)

วิธีการต่างๆ ดังกล่าวที่สามารถย่นระยะเวลาการผลิตหน่อ และได้หน่อจำนวนมาก โดยวิธีการปักชำในโรงเรือนจะได้หน่อพันธุ์ 2-50 หน่อต่อชนิดของสวนขยายพันธุ์ ใช้เวลา 4-10 เดือน ส่วนการขยายพันธุ์ในแปลงปลูกกลางแจ้งได้หน่อใหม่ 6-15 หน่อต่อต้น จึงนับว่าเป็นวิธีการที่น่าสนใจมาปฏิบัติทดลองเพื่อขยายพันธุ์สับปะรดพันธุ์เพชรบูรีโดยใช้วัสดุปลูกที่หาง่ายในท้องถิ่น ภายใต้สภาวะแวดล้อมของจังหวัดเพชรบูรี

วัตถุประสงค์

- ลดระยะเวลาในการผลิตหน่อพันธุ์สับปะรดพันธุ์เพชรบูรี
- เพิ่มจำนวนหน่อพันธุ์ที่ผลิตได้ต่อหน่อ หรือต้น หรือจุดที่ใช้ขยายพันธุ์
- ลดปริมาณหน่อพันธุ์ที่ใช้ในการผลิตหน่อ
- เพิ่มปริมาณการผลิตหน่อพันธุ์ต่อหน่วยพื้นที่
- ทราบดั้งทุนในการผลิตหน่อพันธุ์ของแต่ละวิธีการ